

Seksuell vold i unges nære relasjoner

Carolina Øverlien

Professor i Genusrelaterat våld och hälsa,

NCK, Uppsala universitet

Forsker Nasjonalt kunnskapssenter om vold
og traumatisk stress (NKVTS)

velkommentilfremtiden

Following

Message

5 posts

96 followers

37 following

Velkommen til fremtiden

Utopier som kunne vært selvsagte.

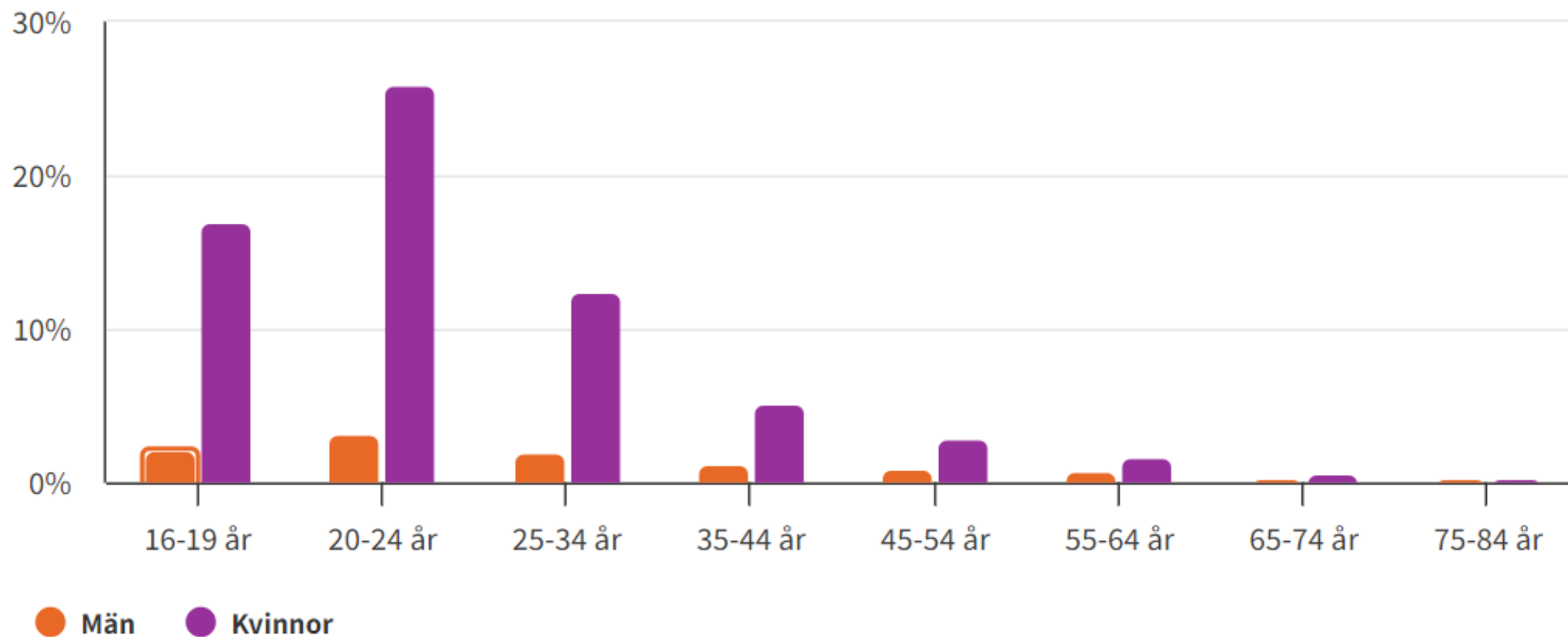
Hva vil du kjempe for? Hvordan kan du gjøre det? Med hvem? Når kan dere begynne?

Fremtiden er mulig. Deil

Noen konklusjoner fra forskningen om seksuell vold

- De seksuelle volden er vanlig forekommende og gjennomgripende i unges (voldelige) nære relasjoner
- Den seksuelle volden har en tydelig negativ påvirkning på helse
- Det er viktig å studere hvordan ulike former for vold henger sammen
- Den seksuelle volden må spørres etter spesifikt, ellers forblir den ofte taus. Den er forbundet med stor skam, og iblant mangler ungdom et språk for å beskrive det de har opplevd
- Den som spør må kjenne seg komfortabel og være klar for å høre svaret

Ungdomstiden är en särskilt sårbar tid i
människors liv!

Självrapporterad utsatthet för sexualbrott 2023. Andel (%) utsatta av av männen respektive kvinnorna i befolkningen, uppdelat på olika åldersgrupper. Källa: Nationella trygghetsundersökningen

Av flickor (15-19 år) som hade varit i en relation så rapporterar 24%, 19
millioner världen över, att de utsatts för fysiskt eller sexuellt våld av en partner
innan 20 års ålder

Sardinha et al. 2024

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS), 2020 - 2024

DRAWING THE LINE

Seksuell vold i unges nære relasjoner

Utøvere, utsatte og institusjonelle rammer

Carolina Øverlien, Professor

Anja Emilie Kruse, PhD

Hannah Helseth, PhD

Sibel Korkmaz, PhD

Mari Todd-Kvam, PhD-stipendiat

Linn-Eirin Aronsen Haugen, MA

Jane Vibeke Dillum, PhD

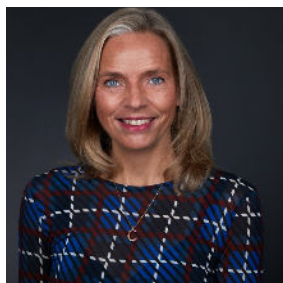
Lisbeth Fullu Skyberg, PhD

Oda Sophie Gullvik, MA

NKVTS.NO

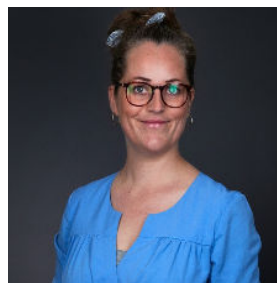
Prosjektgruppe

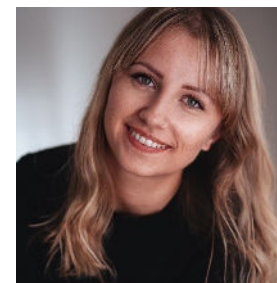
Carolina Øverlien,
Professor

Hannah Helseth,
PhD

Anja Emilie Kruse,
PhD

Linn-Eirin Aronsen
Haugen, MA

Sibel Korkmaz,
PhD

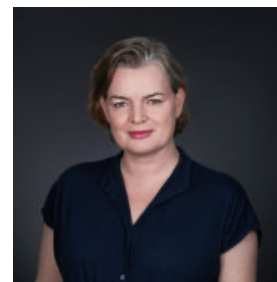
Mari Todd-Kvam,
PhD-stipendiat
Uppsala Universitet

Jane Vibeke Dullum,
PhD

Oda Sophie Gullvik,
MA

Lisbeth Fullu Skyberg,
PhD

Overordnet forskningsspørsmål

Hva forstås som *seksuelle krenkelser*, *seksuell vold* og *voldtekt*, og hvordan gjøres grensedragningene mellom gjensidige seksuelle relasjoner, uetisk sex og overgrep?

Institusjoner | Ungdommer

Empiriske data

I denne studien undersøker vi erfaringene til ungdom som enten har blitt utsatt for eller har utøvd seksuell vold i unges nære relasjoner, samt institusjonene som må håndtere volden. Studien fokuserer på unges egne forståelser av hva som definerer en god seksuell relasjon og hva som er dårlig, og hva som forstås som et overgrep. Studien er basert på et omfattende datamateriale blant annet innsamlet gjennom fokusgruppeintervjuer og individuelle intervjuer med unge, skoleansatte, ansatte i konfliktrådet, og unge som har blitt straffedømt for seksuallovbrudd.

Studien viser at mange unge som opplever seksuell vold sliter med å forstå og sette ord på hendelsene. Dette kan ha alvorlige helse- og sosiale konsekvenser, som negativt kroppsbilde, lav selvfølelse, og vansker i skolen og i relasjoner. Unge som har utøvd seksuelle krenkelser står også overfor store utfordringer, spesielt når deres handlinger blir kjent eller fører til straff. Erkjennelsen av egne krenkelser kan være sosialt risikabel og utfordrer deres selvforståelse. Både ungdommenes og voksnes oppfatninger av seksuell vold påvirkes av kjønns- og seksualitetsnormer. Vi ser at skolene mangler systematiske tilnærminger for å håndtere seksuelle krenkelser, selv om de utgjør en viktig arena for slike saker. Det er behov for tydelige rutiner og kunnskap om seksuelle krenkelser blant hele skolens ansatte. Ungdomsstraff er for eksempel en reaksjon som er fleksibel og tilpasset individuelle behov, men det er likevel bemerkelsesverdig at de fleste fornærmede ikke ønsker et gjenopprettende møte.

Studien viser til at det er mangler i samfunnets respons på seksuell vold blant unge. Særlig unge jenter får ikke tilstrekkelig støtte, noe som kan ha langvarige negative konsekvenser. Samfunnet har ressurser, men de må kanaliseres gjennom systemer som gir rom for fleksibilitet og tilpasning til de unges individuelle behov. Det er positivt at de unge ønsker å snakke om denne tematikken, og det er derfor viktig å lytte til deres innsikt for å skape en tryggere fremtid.

Rapporter kan lastes ned
fra www.nkvts.no

ISSN 0809-9103
ISBN 978-82-8122-186-4 (Trykk)
ISBN 978-82-8122-187-1 (PDF)
Rapport Nr. 3 2024

NKVTS.NO

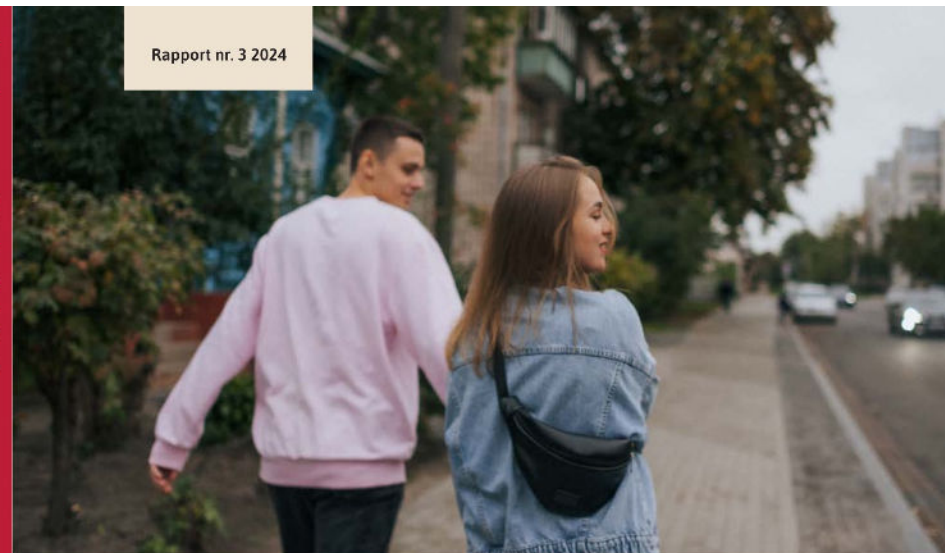
3

2024

«Nesten innafor»

NKVTS.NO

Rapport nr. 3 2024

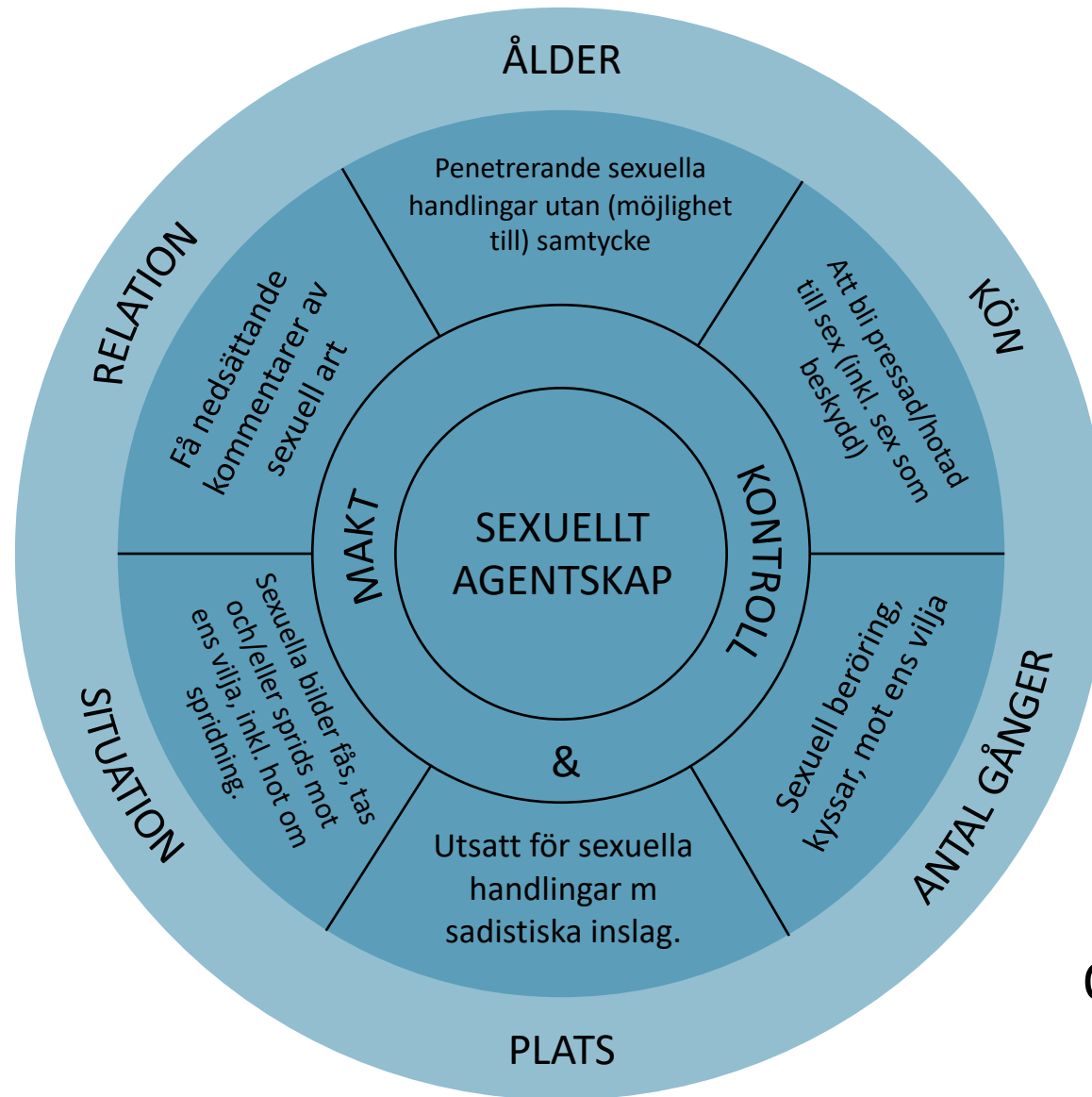
«Nesten innafor»

Seksuell vold og krenkelser i unges nære relasjoner

Rapport

Carolina Øverlien, Anja Emilie Kruse, Hannah Helseth,
Sibel Korkmaz, Mari Todd-Kvam, Linn-Eirin Aronsen Haugen,
Jane Vibeke Dullum, Lisbeth Fullu Skyberg, Oda Sophie Gullvik

NASJONALT KUNNSKAPSSENTER
OM VOLD OG TRAUMATISK STRESS

Överlien et al. (2024)

Det sexuella våldets paradox

Tydligt och starkt normativt avståndstagande från alla former för sexuellt våld och våldtäkt och ett erkännande av att det är **fel** att pressa någon till sexuella handlingar mot deras vilja

MEN SAMTIDIGT

Normer för kön och sexualitet gör gränserna för vad som är sexuellt våld och våldtäkt otydligt. I mötet med konkreta händelser och faktiska individer blir gränserna uppluckrade, omformulerade, och luddiga, för unga generellt, för unga som utsatts, för unga som utövat våldet, och för skolpersonal.

Överlien et al. (2024)

De som är utsatta: Philip, 21 år

“Sen så berättade jag vad som hade hänt, och hon [rådgivern] sa att det var sexuella övergrepp. Och jag kommer ihåg att jag sa, nej, det är det inte, för jag var helt övertygad om att det som hänt mig inte var övergrepp. Jag visste inte vad det var, men det var definitivt inte sexuella övergrepp”

Överlien (2023)

De som utövar: Jonas, 21 år

“Jag inser att man rynkar på näsan mot att hon var under 14, för hon är inte gammal nog att tala för sig själv, men jag tycker att det är att dra det för långt att kalla det för våldtäkt...det är helt enkelt fel att kalla det för det när det var samtycke från oss båda...de har helt missförstått...folk tror att jag har använt våld mot henne när vi hade sex, men det var inte det som hände”

Kruse et al. (kommande)

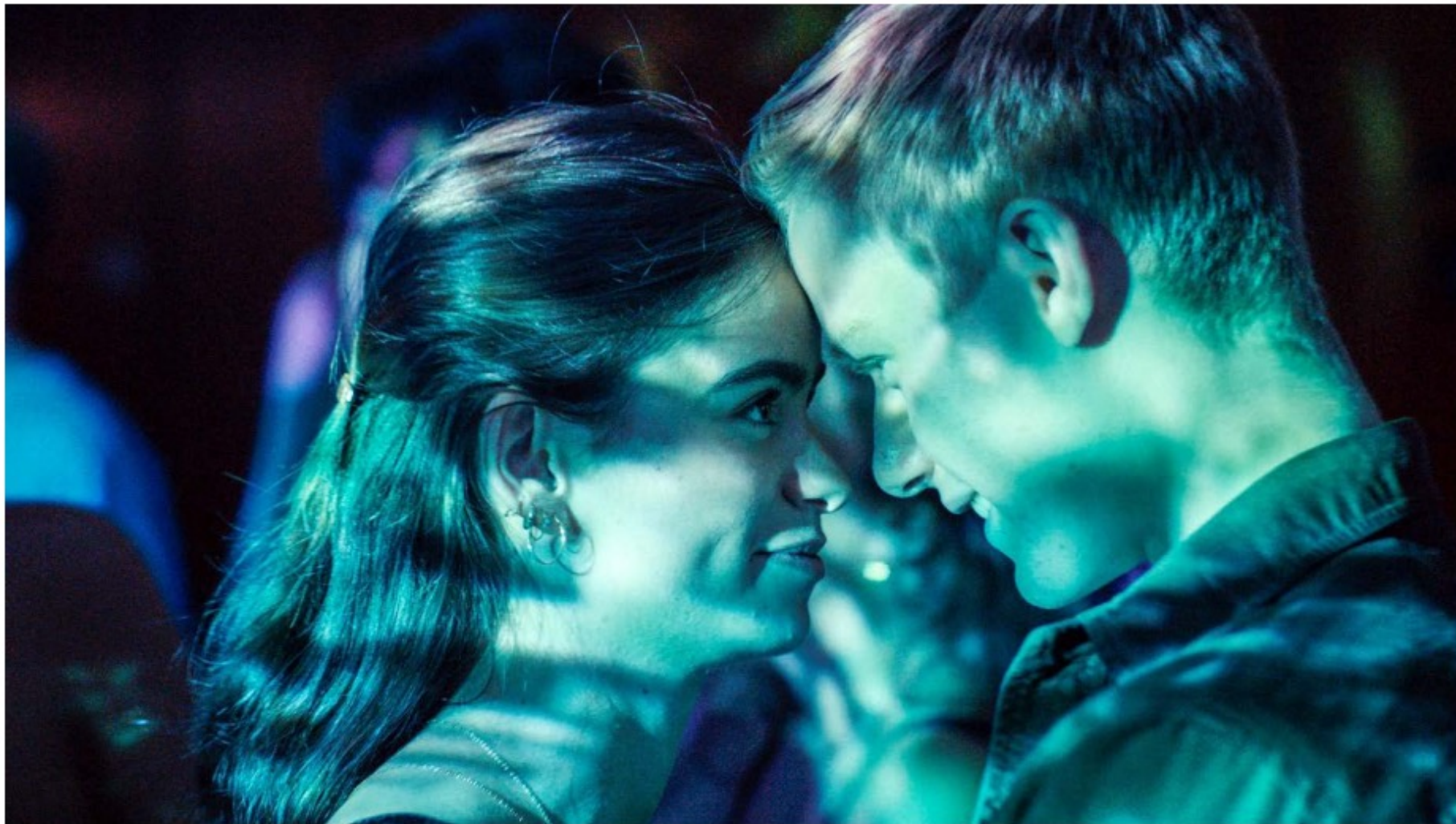
Kapittel 8:

Ungdoms forståelse av seksuelle krenkelser

A Matter of Miscommunication – Young people's understanding of rape, sex and that in-between (Helseth & Øverlien, 2025)

Fokusgrupper med 62 ungdom mellom 16-20 år med forskjellig bakgrunn (geografi, etnisitet, kjønn, sosial bakgrunn)

- 1) Vad är problemet, enligt unga, när en ung man och en ung kvinna som tar del av en sexuell händelse, har olika förståelser av vad som hände?
- 2) Vilka är de underliggande föreställningarna, vilka heterosexuella könsnormer blir synliga, i de ungas förståelse av problemet?
- 3) Kan man se olika förståelser beroende på social klass, kön, och geografi?

Bilde: «Natten til lørdag», DR. Gjengitt med tillatelse.

Hva er problemet?

DÅRLIG KOMMUNIKASJON, mente
nesten alle ungdommene.

Hvorfor ble det 'dårlig kommunikasjon'?

Hun skulle vært tydeligere

Han skulle spurt

Det seksuelle skriptet / det
romantiske skriptet (hon tar initiativ,
men vill sen inte)

Alkohol gjør det vanskelig (för henne)

Kjønnede barrierer (indirekt tale)

Ulike heteroseksuelle normer

Norm	Misforståelse fordi...	Krenkelsen er...
Patriarkalsk/tradisjonell	hun er utydelig	hennes ansvar
Seksuelt marked	hun er utydelig og han skulle spurt	hans og hennes ansvar
Gjensidighet	han skulle ha lyttet	hans ansvar
Forførende maskulinitet	han feiler som forfører	hans ansvar

Hovedfunn fra 'Nesten innafor'

- Å utsettes for seksuell vold har negative helsekonsekvenser, men også sosiale konsekvenser som skolevansker og negativt kroppsbilde
- De unge som er utsatt opplever det krevende å definere det de har opplevd som vold eller krenkelser
- Å erkjenne at man har krenket noen utgjør en sosial risiko og er forbundet med sterke skamfølelser
- Unge uttrykker forvirring om hva som er akseptabelt og forventet i seksuelle situasjoner
- Å bruke begrepet «voldtekt» blir utfordrende når det er en nær relasjon mellom utøver og offer
- Skolen har en viktig rolle, men mangler systematisk tilnærming til håndtering av krenkelser
- En juridisk forståelsesramme dominerer, som kan hindre andre forståelser og handlingsrom
- Det er generelt lite systematisk oppfølging av unge som er utsatt
- Unge er både engasjerte i og villige til å snakke om vanskelig og følelsesladd tematikk

Takk for meg!

velkommentilfremtiden Following Message 🔍 ⋮

5 posts 96 followers 37 following

Velkommen til fremtiden
Utopier som kunne vært selvsagte.
Hva vil du kjempe for? Hvordan kan du gjøre det? Med hvem? Når kan dere begynne?
Fremtiden er mulig. Deil